

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ

Національна економіка

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	3
В якому семестрі (-ах) викладається	6
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Пронкіна Лора Іллівна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Кафедра	Економіки та обліку
Посада	Професор
Профіль викладача	Google Scholar ORCID
Контактна інформація	Вказівка на корпоративну електронну адресу https://edu.htei.kh.ua

Анотація

Національна економіка - це навчальна дисципліна, що вивчає економічні закони функціонування й розвитку господарської системи суспільства, обґрунтовує пріоритети й заходи економічної політики держави, спрямовані на стабільний економічний розвиток та підвищення якості життя населення за умов дотримання вимог національної економічної безпеки.

Мета дисципліни - формування системи наукових поглядів на сутність, моделі, типи та інституційні чинники розвитку національної економіки. При цьому для майбутніх фахівців з економіки важливо отримати спеціальні знання щодо сутності та методів державного регулювання економіки, у тому числі забезпечення національної конкурентоспроможності, детінізації та декриміналізації економіки, формування системи управління національною економічною безпекою.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

Знати:

- сутність, ознаки та основні компоненти національної економіки;
- етапи формування сучасної структури та інфраструктури національної економіки; методологію оцінки економічного потенціалу країни та його окремих складових;
- основні типи та чинники економічного зростання й економічного розвитку країни; механізми регулювання національної економіки; основні види, напрями, механізми та інструменти державної соціально-економічної політики;
- систему та класифікацію макроекономічних соціально-економічних прогнозів; класифікацію та порядок розробки державних і регіональних цільових комплексних програм;
- економічні аспекти геополітичного положення та національної конкурентоспроможності України;
- причини криміналізації економіки як системної загрози розвитку суспільства; засади створення ефективної системи національної економічної безпеки.

вміти:

- характеризувати основні відтворювальні пропорції та ризики розвитку національної економіки;
- прогнозувати наслідки та результати окремих заходів державної соціально-економічної політики;
- обґрунтовувати пріоритети та розраховувати показники соціального розвитку національної економіки, інвестиційної та інноваційної діяльності;
- аналізувати світові індекси і рейтинги конкурентоспроможності,
- індекс глобальної конкурентоспроможності; формувати пропозиції щодо підвищення ефективності макроекономічної політики;
- визначати випадки порушення вимог національної економічної безпеки.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ навчальних дисциплін: «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Економіка праці», «Економічна статистика», «Менеджмент», «Маркетинг».

Програма дисципліни

Тема 1. Національна економіка: зміст та засади функціонування

Історія вчень про національну економіку.

Суть, ознаки і компоненти національної економіки. Вертикальні та горизонтальні зв'язки в національній економіці. Суб'єкти національної економічної діяльності. Інституційні чинники формування та розвитку національної економіки. Типи та моделі національної економіки.

Національна економіка як галузь економічних наук та навчальна дисципліна. Предмет і завдання вивчення національної економіки. Функції національної економіки як науки. Методологія пізнання національної економіки.

Тема 2. Формування сучасної структури та інфраструктури національної економіки

Поняття «структура економіки». Структурний аналіз національної економіки.

Національний ринок і його структура. Формування ринкових інститутів. Роздержавлення і приватизація в Україні. Приватна власність як економічна основа ринку. Права та обов'язки власників. Суб'єкти власності в ринкових умовах. Приватизація і забезпечення прав власності. Виникнення олігархії та нової національної еліти.

Ринкова інфраструктура: сутність, функції, основні елементи і види. Особливості формування ринкової інфраструктури в Україні. Вплив ринкової інфраструктури на формування конкурентного середовища.

Тема 3. Економічний потенціал національної економіки

Поняття та склад потенціалу національної економіки. Взаємозв'язок категорій «економічний потенціал» та «національне багатство».

Економічний зміст, оцінка та особливості формування потенціалів національної економіки України. Природно-ресурсний потенціал. Демографічний та трудовий потенціал. Виробничий потенціал. Інвестиційний потенціал. Науково-технічний та інформаційний потенціал. Зовнішньоекономічний потенціал. Потенціал соціального споживання (споживчий потенціал; рекреаційний потенціал).

Тема 4. Економічне зростання та розвиток національної економіки

Економічне зростання як категорія національної економіки. Кейнсіанські і неокласичні моделі економічного зростання.

Показники економічного зростання в Україні. Основні типи, фактори й динаміка економічного зростання. Циклічність економічного зростання.

Економічне зростання та економічний розвиток. Інституціональні теорії розвитку ринкової економіки. Концепція сталого розвитку. Національні можливості забезпечення сталого розвитку в Україні.

Людський розвиток як мета і критерій економічного зростання. Індекс людського розвитку в Україні.

Тема 5. Регулювання національної економіки. Державне управління економікою

Ринковий механізм регулювання національної економіки.

Корпоративне регулювання економіки.

Державне регулювання національної економіки: необхідність, сутність та функції. Методи та інструменти державного регулювання економіки. Поняття економічної політики. Органи державного регулювання національної економіки та їхні функції. Трансформація ролі держави в економічних системах пострадянських країн. Особливості державного регулювання економіки в перехідних системах. Розвиток партнерських відносин між державою і бізнесом.

Сутність демократії та її місце в управлінні економікою. Демократія як фактор самоуправління в економіці. Громадянське регулювання економіки.

Економічна свобода та її основи. Економічний порядок як система узгодження інтересів. Дотримання чинного законодавства.

Тема 6. Програмування та прогнозування національної економіки

Державна стратегія соціально-економічного розвитку країни. Обґрунтування цілей розвитку національної економіки. Державні пріоритети. Ієрархія цілей.

Сутність державного програмування, види програм. Державні цільові програми. Формування програм розвитку національної економіки. Макроекономічне планування як функція державного регулювання.

Види соціально-економічних прогнозів. Принципи та функції соціально-економічного прогнозування. Класифікація основних методів прогнозування. Інформаційне забезпечення наукового прогнозування національної економіки. Прогнозні документи економічного і соціального розвитку.

Тема 7. Соціальна політика держави

Теорії суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки. Принципи соціальної ринкової економіки.

Основні пріоритети та показники соціального розвитку національної економіки. Стан соціальної сфери України.

Соціальна політика держави: сутність, основні моделі та інструменти. Державна політика зайнятості. Державна політика доходів. Державна політика розвитку соціально-культурної сфери. Соціальна політика та забезпечення людського розвитку.

Тема 8. Структурна та інвестиційно-інноваційна політика

Структурна політика: цілі, пріоритети, механізми. Таргетування. Вибір національних пріоритетів.

Макроекономічна реструктуризація базових галузей економіки в контексті концепції техніко-економічних укладів. Мікроекономічна структурна перебудова. Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу. Орієнтація структурних перетворень на формування постіндустріальної (інформаційної) економіки з екологічними та соціальними пріоритетами.

Інвестиційна політика: зміст, інструменти та особливості реалізації в національній економіці. Основні показники інвестиційної діяльності. Фактори розвитку інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки. Інвестиційний клімат в Україні.

Інноваційна політика: зміст, інструменти та особливості реалізації. Основні показники інноваційної діяльності. Моделі інноваційного розвитку. Національна інноваційна система та її створення в Україні. Сутність інноваційної економіки.

Грошово-кредитна та фінансова політика: сутність та напрями реструктуризації.

Регіональна політика: зміст, цілі та методи реалізації. Територіальний підхід до створення вільних економічних зон.

Тема 9. Національна конкурентоспроможність в умовах глобалізації.

Зовнішньоекономічна політика держави

Глобалізація і національні економіки. Основні форми та тенденції інтернаціоналізації національних продуктивних сил. Інституціональні форми економічної інтеграції України у світове господарство.

Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації.

Міжнародна конкурентоспроможність країни: поняття, основні складові і джерела. Теорії конкурентоспроможності країни. Модель національної конкурентоспроможності М. Портера.

Світові індекси і рейтинги конкурентоспроможності. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Рейтинг України в контексті складових конкурентоспроможності. Формування української моделі національної конкурентоспроможності.

Особливості та політики дисципліни

Види активності студента з навчальної дисципліни протягом семестру:

1. Відвідування аудиторних занять (лекції, семінарські заняття)
2. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення лекційного матеріалу..
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах,
5. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань, питання для самоконтролю, вирішення практичних завдань.
6. Самостійне опрацювання тестів відповідно до тем дисципліни.
7. Відпрацювання пропусків за рахунок проведення комп'ютерного тестування, підготовки рефератів тощо..

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів):

- для студентів денної форми навчання: оцінювання роботи на практичних заняттях, поточне тестування, вирішення практичних завдань, виконання аудиторних контрольних робіт.
- для студентів заочної форми навчання вирішення практичних завдань, поточне тестування на практичних заняттях

Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання програми навчальної дисципліни «Національна економіка» (відпрацювання всіх практичних занять) і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше 36 балів.

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен

- для студентів денної форми навчання: письмовий екзамен;

- для студентів заочної форми навчання письмовий екзамен.

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів

Структура екзаменаційного білету:

- завдання на оцінювання теоретичних знань ;
- ситуаційне завдання;
- тести.

Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ

Рекомендовані джерела інформації

1.1. Носова О. В., Кім М. М., Сворах С. Д. та ін. Національна економіка: підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2016. 512 с. ISBN 978-611-01-0488-3.

1.2. Гейко Л. М., Сментина Н. В. Національна економіка: навч. посіб. Одеса: Ротапринт, 2012. 315 с.

1.3. Мельникова В. І., Мельникова О. П., Сідлярук Т. В., Тур І. Ю., Шведова Г. М. Національна економіка: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 248 с.

1.4. Круш П. В., Тульчинська С. О. та ін. Національна економіка: підручник. К.: Каравела, 2015. 448 с.

1.5. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Національна економіка: навч. посіб. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2013. 182 с.

2. Допоміжна література

2.1. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 432 с.

2.2. Чернявська О. В. Національна економіка: навч. посіб. К.: Алерта, 2018. 502 с.

2.3. Радіонова І.Ф., Усик В.І. Макроекономічний аналіз національної економіки: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2015. 302 с.

2.4. Жихор О. Б., Димченко О. В. Фінансово-економічна грамотність : підручник у 2 частинах. Ч. 1 : Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. 1024 с.

Авторська редакція